

I V O J U U R V E E

RÄÄKIMINE
HÖBE,
VAIKIMINE
KULD

RIIGISALADUSE KAITSE
EESTI VABARIIGIS 1918–1940

KIRJASTUS

SE&JS

TALLINN

2013

SISUKORD

<i>Sissejuhatus</i>	9
1. RIIGISALADUSE ÕIGUSLIK KAITSE	34
1.1. Karistusseadused	38
1.2. Avalikku teenistust ja trükisõna reguleerivad seadused	75
1.3. Järeldusi	84
2. PIIRIST SALAJASE JA AVALIKU VAHEL	86
2.1. Riigisaladuse tasemed	86
2.2. Julgeolekualase teabe trükis avaldamise ja selle piiramise põhjustest	91
2.3. Riigi publikatsioonid ja erialane perioodika	102
2.4. Tundliku julgeolekualase info sihilikust avaldamisest riigi poolt	104
2.5. Järeldusi	106
3. RIIGISALADUST TÖÖTLEVAD ASUTUSED JA NENDE FÜÜSILINE KAITSE	108
3.1. Riigisaladust töötlevad asutused	108
3.2. Füüsiline kaitse	117
3.3. Järeldusi	147
4. RIIGISALADUST TÖÖTLEVATE ISIKUTE TAUSTAKONTROLL JA VÄLJAÕPE	148
4.1. Taustakontroll	149
4.2. Väljaõpe ehk teadlikkuse tõstmine	170
4.3. Järeldusi	176

5. SIDETURVALISUS 179

5.1.	Kommunikatsiooni kaitse vajadus	179
5.2.	Sidevõrgud ja nende haavatavused	186
5.3.	Krüpteerimisviisid	207
5.4.	Järeldusi	240

6. EESTI RIIGISALADUSE KAITSE EFEKTIIVSUS (EHK MIDA NSVL TEADIS?) 244

6.1.	Nõukogude luure hinnang Eesti sõjaväe kohta 1939	246
6.2.	Poliitiline luure 1939	251
6.3.	Järeldusi	255
	<i>Kokkuvõte</i>	259
	<i>Summary</i>	265
	<i>Lisad</i>	281
	<i>Kasutatud allikad ja kirjandus</i>	322
	<i>Nimeloend</i>	334

LISAD

Lisa 1.	Väljavõte Kriminaalseadustikust	281
Lisa 2.	Sõjaväeluure ülema kiri 1. jalaväe rügemendi ülemale andmete salajaseks tunnistamise kohta	287
Lisa 3.	Kokkuleppe protokoll NSVL sõjaväelise juhatuse ja Eesti Vabariigi vahel sõjasaladuse hoidmise üle	288
Lisa 4.	Väljavõte Kaitseväe kriminaalseadustikust	289
Lisa 5.	Väljavõte VNFSV Kriminaalkoodeksi 1926. aasta redaktsioonist muudatustega kuni 1940	291
Lisa 6.	NSVL Rahvakomissaride Nõukogu käskkiri	293
Lisa 7.	Väljavõte Valitsemise korraldamise seadusest	295
Lisa 8.	Väljavõte Vabariigi Valitsuse Määrusest perioodilistes trükitoodetes avaldamiseks keelatud teadete kohta	296
Lisa 9.	Väljavõte Riigiasutuste asjaajamise juhtnõõridest	298
Lisa 10.	Sõjaministri päevakäsk asjaajamise kohta sõjaväes	299
Lisa 11.	Polkovnik Lille ringkiri riigisaladuse kaitse kohta	300
Lisa 12.	Valitsuse poolt tuleva korraldusena ajalehtedele ja ajakirjadele saadetud juhtnõõrid	301
Lisa 13.	Väljavõte Harald Rootsi mälestustest mobilisatsiooni puudutavate dokumentide hoidmise kohta	310
Lisa 14.	Kaitseehitise valvuri kohused	311
Lisa 15.	Väljavõte Nikolai Reegi loengust, kus käsitletakse naisterahvastest tulenevaid ohte riigisaladuse kaitsele	312
Lisa 16.	Juhend saladuse hoidmise kohta kindlustustöödel	313
Lisa 17.	Sõjavägede ülemjuhataja käskkiri väärnähetest sõjasaladuse hoidmisel	315
Lisa 18.	Väljavõte PTTV juhendist telefoniühenduste toimimise kohta	317
Lisa 19.	„Postivalitsuse informatsioon telefonitarvitajaile. Pealtkuulamised ja kõne-kostvuse muutumised.”	318
Lisa 20.	Akt krüptosüsteemide üleandmise kohta 1. diviisi staabis	319
Lisa 21.	Väljavõte Side-eeskirjast krüpteerimisreeglite kohta	321